

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA REGIONÁLNÍ A ENVIROMENTÁLNÍ EKONOMIKY

Sociálně ekonomická charakteristika Švédska na úrovni NUTS 2

Socio-Economic Characteristics of Sweden at NUTS-2 Level

Student: Alena Radová

Vedoucí bakalářské práce: RNDr. Ivan Šotkovský, Ph.D.

Ostrava 2010

Zadání bakalářské práce

VŠB-Technická univerzita Ostrava
Katedra regionální a environmentální ekonomiky 118

Fakulta ekonomická
Akademický rok 2009/2010

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Řešitel: Alena Radová

Program: Hospodářská politika a správa

Obor: Regionální rozvoj

Specializace:

Téma: Sociálně ekonomická charakteristika Švédska na úrovni NUTS 2

Socio-economic characteristics of Sweden at NUTS 2 level

1. Úvod

2. Geopolitická charakteristika Švédska

3. Sociální disparity regionu Švédsko

4. Ekonomické postavení NUTS 2 Švédska

5. Závěr

Seznam použité literatury

Seznam zkratk

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Přílohy

Odborná literatura:

ŠOTKOVSKÝ, I. *Hospodářská geografie*. 1. vyd. VŠB-Technická univerzita Ostrava, 2002.
248 s. ISBN 80-248-0066-7

KARPOVÁ, E. *Hospodářský vývoj Rakouska, Švédska a Finska po vstupu do evropské unie*.
1. vyd. Vysoká škola ekonomická v Praze, 2006. 220 s. ISBN 80-245-1072-3

EUROPEAN COMMISSION. *Growing Regions, growing Europe – Fourth report on economic and social cohesion*. 1. vyd. Office for Official Publications of the European Communities Luxembourg, 2007. 222 s. ISBN 92-79-05704-5

Vedoucí: RNDr. Ivan Šotkovský, Ph.D.

Datum zadání bakalářské práce: 20. 11. 2009

Datum odevzdání bakalářské práce: 7. 5. 2010

.....
vedoucí katedry

.....
děkan

Prohlašuji, že jsem celou bakalářskou práci včetně všech příloh vypracovala samostatně.

V Ostravě dne 7. května 2010

.....

Alena Radová

Obsah

1	Úvod.....	6
2	Geopolitická charakteristika Švédska.....	8
2.1	Historie vzniku státu.....	8
2.2	Územní členění.....	10
2.2.1	Historie	10
2.3	Všeobecná charakteristika NUTS 2 ve Švédsku	12
2.3.1	Základní prostorová analýza.....	14
2.3.2	Analýza populačního vývoje	23
2.3.3	Vybrané strukturální proměnné	26
3	Ekonomické postavení švédských národních oblastí	27
3.1	Charakteristika švédské ekonomiky v letech 1995 - 2005	27
3.2	Nezaměstnanost.....	31
3.3	Objem a výkonnost ekonomiky	34
4	Závěr	37
	Seznam použité literatury.....	42
	Seznam zkratk	
	Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce	
	Seznam příloh	

1 Úvod

Náš světadíl je znám jako Evropa, skládá se z mnoha menších a větších spojení mezi státy. Jednou z nejvýznamnějších je z ekonomického hlediska bezprostředně Evropská unie. Ta svou dlouholetou historií a společnou politikou má možnost zasahovat nejviditelněji. Evropská unie se skládá k 1. 1. 2010 z 27 států.

Evropa je také členěna z hlediska geografického. Z tohoto hlediska Evropě náleží 44 států, které se člení na makroregiony. Jedním z těchto makroregionů je Severní Evropa, do které patří Island, Irsko, Velká Británie, Norsko, Finsko, Dánsko a Švédsko. Studie regionálních disparit je právě zaměřena na Švédsko.

Dalším možným rozlišením území, na kterém se Švédsko nachází, je pojem Skandinávie. Pro ní jsou hlavní charakteristické znaky zalesněné plochy, fjordy, jezera a bílé noci. Skandinávský poloostrov se dělí mezi tři země. Západní polovina patří Norsku, které má přímý přístup k Atlantskému oceánu a východní část Švédska, které je od Finska odděleno Botnickým zálivem. Všechny tři země mají svůj díl v Laponsku. Laponsko je téměř neobydlená oblast severně od polárního kruhu. Všechny tři země jsou národy, které se řadí k nejbohatším v Evropě. Švédsko je největší země Skandinávie, která je specifická svou rozmanitostí, Laponsko a národní parky Sarek a Padelanta přitahují zejména milovníky přírody. Na severu se setkáte s hornatou krajinou s rozlehlými lesy, přes hřebeny ledovcového původu až k jihu zahrnující kamenité vrchoviny. Na jihu Švédska naopak nalezneme slunné pobřeží.

Švédsko přistoupilo do EU v roce 1995 spolu s Finskem a Rakouskem. Tak jako všechny státy Evropské unie je i Švédsko složeno z několika geopolitických úrovní. Jmenovitě mezi geopolitické úrovně patří i regiony soudržnosti. Zkrácený název této jednotky je znám jako NUTS 2. Tato klasifikace územních jednotek vznikla pro statistické sledování regionálních disparit na územích, jenž jsou si podobná počtem obyvatel.

Švédsko patří mezi málo zastoupené konstituční monarchie na území Evropy. Švédsko má rovněž poměrně štědrou sociální politiku a svým občanům poskytuje vysoký životní standard. Tato země je považována za ekologicky čistou, moderní a liberální.

Při zpracování bakalářské práce budu postupovat metodicky. Nejdůležitější částí mé práce bude sběr dat. Pro dohledávání využiji všechny dostupné zdroje. Přednost budu dávat zdrojům, které mi poskytnou přesná a aktuální data. Vzhledem k tomu, že se nezabývám pouze Švédskem jako celkem, nýbrž jeho dílčími částmi – NUTS 2, proto se převážně budu obracet na materiály, vydávány Eurostatem. Eurostat je institucí Evropské unie, která tyto jednotky primárně sleduje. Tyto regiony NUTS 2 se budu snažit vymezit a srovnat pomocí ukazatelů demografických, socio-kulturních a ekonomických.

Cílem mé práce je aktuální srovnání disparit regionů NUTS 2 na území Švédska a pochopit a zároveň určit příčiny jejich vzniku. Poté se budu zajímat o vývoj švédské ekonomiky v letech 1995 až 2005. Toto období je pro švédskou ekonomiku významné, jelikož zachycuje první dekádu působení v Evropské unii.

Zajímat mě také bude, jaké jsou rozdíly mezi švédským severem a jihem, přesněji jejich podíl na švédské ekonomice a HDP. Zdali i ve Švédsku funguje systém bohatý sever a chudý jih. I to by mělo naznačit srovnání jednotlivých regionů.

2 Geopolitická charakteristika Švédska

Geopolitiku z geografického přístupu lze pojmout jako disciplínu zabývající se vztahem mezi politickými jevy, procesy a geografickým prostorem nebo jako teoretickou koncepci pokoušející se popsat zákonitosti pohybu moci a síly v prostoru. S ohledem na vztahy mezi státy nebo vztahy uvnitř státu se geopolitika dělí na vnější a vnitřní. Níže jsou uvedené obě varianty.

Obr. 2.1: Vlajka Švédska

Zdroj: SCB

Členění geopolitiky je vícero, mezi nejpoužívanější se zařazuje globální, která zkoumá vztahy na globální úrovni, respektive mezinárodní organizace a globální velmoci. Makroregionální na úrovni skupin států například regionální mezinárodní organizace nebo státní geopolitika, která se provádí na úrovni státu. Téma této práce je nejbližší spjata s regionální a lokální geopolitikou, která sleduje menší územní celky, v mém případě se jedná o NUTS 2 dle dělení Evropské unie, dle dělení švédského statistického úřadu se jedná o län neboli county.

2.1 Historie vzniku státu

Oficiální název:	Švédská království, Konungariket Sverige
Rozloha:	449 964 km ²
Počet obyvatel:	9 336 487
Hustota zalidnění:	21 obyv. na 1 km ²
Národnostní struktura:	Švédové 89 %, Finové 2,3 %, ostatní 8,7 %
Státní zřízení:	konstituční monarchie (král Carl XVI. Gustav)
Hlavní město:	Stockholm
Úřední jazyk:	švédština
Členství v EU:	1995
Měna:	švédská koruna (SEK)
Státní zřízení:	parlamentní monarchií. Soustavu nejvyšších státních orgánů tvoří parlament, vláda a král
Náboženství:	luteránská církev (95 % obyv.) katolická církev (40 000 obyv.)

Švédsko je součástí makroregionu severní Evropa, do kterého také patří Dánsko, Finsko, Irsko, Island, Norsko, Velká Británie. Švédsko se nachází na Skandinávském poloostrově. Má pouze dva sousedy, Norsko na západě a Finsko na severovýchodě. Střední část Švédska je charakteristická množstvím jezer, na jihu se rozkládá úrodná nížina. Hustota osídlení se snižuje směrem na sever, kde naopak bývají zalesněné plochy, které spolu s horskou divočinou pokrývají většinu země. Přes severní polohu má Švédsko na většině území mírné podnebí, a to hlavně díky teplému Golfskému proudu. Nejvyšším bodem je Kebnekaise s výškou 2 111 m n. m.

Dlouhodobě patří Švédsko k nejrozvinutějším a nejúspěšnějším ekonomikám světa s vysokým životním standardem. Počtem obyvatel i rozlohou představuje malou ekonomiku, která dokázala efektivně využít své velké přírodní bohatství.

Po 2. světové válce se v zemi začal uplatňovat finančně extrémně náročný model sociálního státu. Poskytování velkorysých veřejných služeb s sebou neslo potřebu velmi vysokého zdanění, u firem dosahujících až 60 %. Reakcí na takto

vysokou daňovou zátěž byl odchod nejlépe vydělávajících Švédů, resp. firem, do zemí s příznivějším zdaněním. Bohatý sociální stát se ale v 90. letech začal potýkat s vážnými strukturálními problémy, hlubokým propadem zaměstnanosti a zpomalením ekonomického růstu. Následné strukturální reformy omezily štědlost státu a opět nastartovaly hospodářství. V posledních letech se roční růst HDP pohybuje kolem 4 % a je doprovázený velmi nízkou inflací a přebytek růstu HDP pohybuje kolem 4 % a je doprovázený velmi nízkou inflací a přebytkovým fiskálním hospodařením.

Obr. 2.2: Současná mapa Švédska

Zdroj: SCB

V rámci Unie dává Švédsko největší částky na podporu vzdělání, výzkumu a vývoje, přičemž velká pozornost se soustředí na propojení vzdělávání s praxí.

V roce 1995 vstoupilo Švédsko spolu s Rakouskem a Finskem do EU. Hlavním otazníkem při jeho vstupu byla tradiční švédská neutralita. Na Švédsko se dlouho pohlíželo jako na zdrženlivého a skeptického člena bránícího se hlubší integraci. Příkladem tohoto postoje je neúčast Švédska na realizaci společné zahraniční a bezpečnostní politiky, a především pak jeho odmítnutí eura. Na druhou stranu může být Švédsko celé Unii v oblasti životního prostředí, kde jednostranně zavádí standardy, na kterých se EU jako celek není schopna dosud dohodnout.

2.2 Územní členění

2.2.1 Historie

Z hlediska výkonu místní správy se Švédsko dělí na obce a oblasti. Pro tuto severskou zemi je typické, že v rámci reformy veřejné správy, v jejíž první etapě, která začala v roce 1952, došlo k velmi intenzivnímu slučování obcí a následně k vytváření větších územních celků (municipalit). Uvedený proces slučování probíhal zpočátku na principu dobrovolnosti, avšak na rozhraní 60. a 70. let minulého století do něj zasáhla také prvek obligatornosti.

Bez ohledu na to, jak reforma probíhala, je výsledek snižování počtu obcí radikální, jestliže na začátku reformy jich bylo kolem 2 500, dnes švédské zdroje uvádějí cca 288 obcí.

Většina současných obcí vznikla spojením původních menších obcí, a proto se v některých pramenech můžeme setkat s dvojím označením švédských obcí.

Pojem obec v tradičním pojetí se vztahuje na ty obce, které samostatně fungovali před reformou, ale i po ní. Pojem municipalita se pak vztahuje k obcím, které vznikly sloučením dvou nebo více obcí.

Důvody, které vedly ke snížení počtu obcí, resp. k vytváření větších celků na obecní úrovni, můžeme v zásadě rozdělit do dvou skupin. Z hlediska výkonu samosprávy šlo hlavně o snahu zabezpečit, aby obce dokázaly poskytovat kompletní sociální služby samostatně a na požadované úrovni. Dále aby každé místní společenství mělo alespoň takový populační základ, který by vytvářel předpoklady k zajištění školství majícího odpovídající standard vyplývající ze zásad vzdělávací

soustavy. Vážným důvodem byla též snaha vytvořit odborné a personální předpoklady k naplnění tradičního požadavku švédské místní správy, v jejímž smyslu rozhodnutí týkající se jednotlivce mají být vydávány na nejnižší možné úrovni. Z pohledu ústředních orgánů, zejména vlády jakožto nejvyššího orgánu státní správy, reforma na obecní úrovni měla vytvořit předpoklady pro efektivnější zabezpečování úkolů státní správy v místních podmínkách.

Zabezpečení naznačených úkolů odpovídá i struktura obcí podle počtu obyvatel. Jen 9 obcí má méně než 5 000 obyvatel naopak největší skupinu (180) představují obce, jejichž počet obyvatel se pohybuje v rozpětí 5 000 – 25 000 lidí.

Vyšší územní jednotkou jsou oblasti, kterých je celkem 23. Dvě velká a historicky známá města Göteborg a Malmö, jakož i ostrov v Baltském moři Gotland, nejsou sice do oblastního systému zahrnuty, hlavní město Stockholm ano, avšak fakticky disponují stejnými pravomocemi jako oblasti. Průměrná populace oblastí, s výjimkou Stockholmu a ostrova Gotland, je asi 300 000 obyvatel.

Dělbá kompetencí mezi obce a oblasti je založená na parcelních základech, avšak s oddělenými úkoly. Obce vykonávají místní úkoly dotýkající se bezprostředně zájmů občanů v obci žijících, oblasti zabezpečují úkoly vyžadující větší populační základnu. viz. Halásková (2006)

2.3 Všeobecná charakteristika NUTS 2 ve Švédsku

Území Švédska je rozděleno na 290 komun a 21 regionů (na způsob našich krajů), z nichž dva mají formu vlastních samospráv: Skåne a Västra Götaland. Dne 1. ledna 2005 byla vytvořena jednotná organizace, která monitoruje zájmy nižších správních celků, poskytuje jim služby, radí a koordinuje jejich aktivity. Vláda stále diskutuje možnost snížení počtu krajů jejich slučováním do větších celků.

Dělení Švédského království dle Eurostatu, se člení na NUTS 1, který se švédsky nazývá Landsdelar, v češtině zaujímá NUTS 1 pojem území. Landsdelar je ve Švédsku celkem třikrát. Dále jsou to oblasti NUTS 2, ve švédštině Riksomraden v přesném překladu se jedná o národní oblasti:

- Stockholm
- Östra Mellansverige - East Middle Sweden
- Sydsverige - South Sweden
- Norra Mellansverige - North Middle Sweden
- Mellersta Norrland - Middle Norrland
- Övre Norrland - Upper Norrland
- Småland med Öarna - Småland and the islands
- Västsverige - West Sweden

A v neposlední řadě NUTS 3, švédsky län, v ČR slouží jako kraje, ty jsou celkem jednadvacetkrát ve Švédsku. Územní jednotky LAU 1 se ve Švédsku nevyskytují, za to LAU 2 je v zastoupení 290-ti kommuner.

Všechny výše vyjmenované územní jednotky mají svůj všeobecný ekvivalent, kterým je pojem region. Tímto pojmem můžeme označit různorodá území. Proto se pokusím o bližší vysvětlení tohoto pojmu.

Pojem region pochází z latiny. Výraz měl původně dva významy:

- vyjadřoval směr pohybu lineárního, přímého a
- charakterizoval určité území větší velikosti, které je vymeteno hranicí, má určitou velikost a vyznačuje se různorodými oblastmi činností.

V regionálních vědách se pro ohraničení regionů používají různá kritéria. Kritérium homogenity spojuje územní celky do homogenních regionů, které vykazují podle určitých indikátorů znaky podobnosti. Příkladem těchto indikátorů jsou míra

nezaměstnanosti, příjmy, podíl zaměstnanosti v hospodářských sektorech. Kritérium funkčnosti zase spojuje územní celky do funkčních regionů, které jsou vzhledem k určitým indikátorům silně provázané. Společnou charakteristikou zde je intenzivní vzájemná závislost. Na ohraničení funkčních regionů se často používá kritéria denní dojížděky. Přitom se připojují ke střediskovému sídlu ty územní jednotky, ze kterých určité procento bydlících zaměstnanců dojíždí denně do střediskového města (hovoříme v tomto případě o „regionu pracovního trhu“). Pro vymezení funkčních regionů lze ale použít také jiná kritéria jako dojížděku za službami, dodavatelsko-odběratelské sítě atd.

V současnosti se zdůrazňuje pojetí region jako území, v němž existuje provázanost sítí a společný zájem na rozvoji regionu. Vedle interakcí v rámci regionu se zdůrazňují také společné zájmy obyvatel daného území neboli jejich identifikace s regionem.

Region je vymezitelný z mnoha perspektiv:

- Hospodářský region
- Správní region
- Problémový region

Region můžeme dále definovat jako území vymezené na základě společných znaků (hospodářských, dopravních, kulturních, ekologických apod.) charakterizující relativně uzavřený celek, odlišující se od okolí specifickými funkcemi a rolemi nebo jako územní celek, jehož velikost je dána rozsahem vzájemné provázanosti z pohledu jednotlivých hledisek (hospodářského, sociálního, kulturního aj.)

Definice regionu z ekonomického hlediska je problematická. Hlavní problém spočívá v tom, že velikost regionu se může pohybovat od malých sídel a jejich okolí až po rozsáhlé oblasti a závisí na typu zkoumaných otázek.

Region lze tedy obecně charakterizovat jako účelově vymezené území, jehož hranice jsou dány významnými funkčními vazbami anebo společnými charakteristikami fyzikálními, přírodními, klimatickými, ekonomicko-sociálními, etnickými, jazykovými atd.

Při jakémkoliv hodnocení regionů je nutno dávat pozor na rozlišení statických a dynamických znaků regionů. Tyto znaky jsou důležité pro vymezování regionu (regionalizace území), tzn. metodu regionalizace. Mezi tyto metody patří např. metoda nodálních regionů, založená na míře přitažlivosti prvků a procesů k určitému

centru, k jádru a nebo metoda kartografické syntézy studovaných objektů, na mapu, kartogram.

Region je obecným pojmem pro celou řadu pojmů, kterými se vyjadřují územní celky na mikroregionální a regionální úrovni. Ty již vyjadřují specifické charakteristiky daného území. Jsou to např. pojmy administrativně-správní jako kraj, län, county anebo statistko-programové jako je soustava NUTS, okres, teritorium, oblast či region soudržnosti.

2.3.1 Základní prostorová analýza

K tomu, aby se mohla na evropské úrovni provádět účinná prostorová politika s vyšší mírou aplikovatelnosti, bylo nutno účelově vymezit subnacionální územní jednotky. Tyto jednotky nejsou identické s regiony uvnitř členských zemí. Pro statistické potřeby a především pro možnosti porovnávání účinnosti evropských politik tedy byly zavedeny tzv. NUTS- y, které volně přeloženo znamenají „soubor územních jednotek pro statistiku“. Tuto klasifikaci provedl Evropský statistický úřad Eurostat v roce 1988.

NUTS se používají pro nejrůznější vzájemná porovnání. Zásadní význam má jejich vymezení jak pro statistické potřeby Evropské unie, tak také pro účely zařazení regionů různé úrovně pod jednotlivé cíle s regionálním dopadem strukturální politiky Evropské unie. Při vymezení NUTS je nutno vedle existence územně správních jednotek vycházet z jejich skladebnosti, vyšší jednotky jsou tvořeny určitými počtem celých jednotek nižších, a je třeba sledovat i velikost jednotek ve vztahu k praxi platné v Evropské unii.

Klasifikace NUTS se tedy používá již od roku 1988, ale nebyla legislativně upravena žádným specifickým aktem. Z tohoto hlediska byl významný rok 2003, kdy bylo schváleno Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1029/2003 o zavedení společné klasifikace územních statistických jednotek NUTS.

NUTS jsou vytvořeny k řádnému fungování vnitřního trhu, jelikož na to je zapotřebí statistických norem pro sběr, předávání a zveřejňování statistik jednotlivých členských států a Společenství, aby všichni účastníci jednotného trhu mohli mít k dispozici srovnatelné statistické údaje.

Regionální statistiky jsou základním prvkem Evropského statistického systému a jsou používány k nejrůznějším účelům. Proto je třeba mít zakotvenou tuto regionální klasifikaci v právním rámci a stanovit jasná pravidla pro budoucí změny této klasifikace. Klasifikace NUTS je sestavena tak, aby nebránila existenci dalších klasifikací a podrobnějšího členění.

Všechny statistiky členských států předkládané Evropské Komisi, které jsou rozděleny podle územních jednotek, by měly používat klasifikace NUTS.

Rozdělení regionů v Evropské unii na územní jednotky NUTS musí respektovat následující principy:

1. Pro evropskou regionální klasifikaci NUTS by měly být používány nejméně tři hierarchické úrovně členění. Členské státy mohou mít podle svého uvážení další úrovně členění NUTS.
2. Pro řádné vedení klasifikace NUTS je zapotřebí informací o stávajícím územním složení regionů úrovně NUTS 3, které je proto třeba pravidelně sdělovat Komisi.
3. Regiony je třeba stanovit na základě objektivních kritérií, aby byla zajištěna nestrannost při sestavování a používání regionálních statistik.
4. Uživatelé regionálních statistik potřebují nomenklaturu stabilní z časového hlediska. Klasifikace NUTS by proto neměla být měněna příliš často. Toto nařízení zaručuje větší stabilitu předpisů z časového hlediska.
5. Srovnatelnost regionálních statistik vyžaduje, aby byly regiony srovnatelné z hlediska počtu obyvatel. Pro dosažení tohoto cíle by úpravy klasifikace NUTS měly zajistit, aby byla regionální struktura homogennější z hlediska počtu obyvatel.
6. Rovněž je třeba respektovat politickou, správní a institucionální situaci. Neprávní jednotky musí brát v úvahu hospodářskou, sociální, historická, kulturní a zeměpisná hlediska a hlediska ochrany životního prostředí.
7. Každá změna klasifikace NUTS vyžaduje podrobné konzultaci členskými státy.

Struktura NUTS jednotek

- Klasifikace NUTS rozděluje hospodářské území členských států, vymezené v rozhodnutí 91/450/EHS, na územní jednotky. Každé územní jednotce přiděluje určitý kód a název.
- Klasifikace NUTS je hierarchická. Jednotlivé členské státy rozděluje na územní jednotky úrovně NUTS 1, tyto jednotky se rozdělují na územní jednotky úrovně NUTS 2 a tyto jednotky jsou dále rozděleny na územní jednotky úrovně NUTS 3.
- Stejnou územní jednotku lze však zařadit na více úrovních NUTS.
- Na stejné úrovni NUTS nemohou být v jednom členském státu označeny stejným jménem dvě různé územní jednotky. Mají-li dvě územní jednotky v různých členských státech stejné jméno, připojuje se ke jménům územních jednotek identifikátor země.
- Každý členský stát může rozhodnout o dalších hierarchických úrovních dělení svého území, jimiž by se dále členila úroveň NUTS 3. viz. Novotná (2007)

Tab. 2.1: Doporučený počet obyvatel pro jednotlivé NUTS

Úroveň	Minimální počet	Maximální počet
NUTS 1	3 milióny	7 miliónů
NUTS 2	800 000	3 milióny
NUTS 3	150 000	800 000

Je-li počet obyvatel celého členského státu menší než

Zdroj: Eurostat

minimální hranice pro danou úroveň NUTS, tvoří celý členský stát jedinou územní jednotku NUTS pro tuto úroveň.

Některé NUTS regiony jsou určeny pro několik úrovní (např. Lucembursko je stanoveno pro úroveň 1, 2 i 3). V takovém případě je kód daného NUTS regionu, který je identický s nižší úrovní, zakončen nulou (např. NUTS 0 Česká republika, NUTS 1 území České republiky).

První tři úrovně NUTS označujeme jako regionální úrovně. Členské státy Evropské unie jsou tedy rozděleny do NUTS 1 regionů, ty jsou dále rozčleněny do NUTS 2 regionů a ty na menší NUTS 3 regiony. Tato tříúrovňová klasifikace existovala až do roku 1990, kdy byla rozšířena o další dvě lokální úrovně LAU (Local administrative units).

Některé administrativní jednotky v členských zemích ovšem nesplňují průměrnou velikost odpovídající průměru Společenství, a proto je systém NUTS doplněn o tzv. neadministrativní jednotky (non-administrative units). Ty obvykle vznikají spojením existujících menších administrativních jednotek. viz. Malinovský, Sucháček (2006)

NUTS 2 – Riksområden – národní oblasti, těchto územních celků je celkem 8. Podle klasifikace NUTS odpovídají českým regionům soudržnosti. Regionem se rozumí územně samosprávný celek s plnou působností.

Obr. 2.3: Kartografické umístění NUTS 2

Zdroj: SCB

Tab. 2.2: Přehled švédských NUTS 2

NUTS 2 ve Švédsku		
Kód	Název (anglický)	Název (původní)
SE01	Stockholm	Stockholm
SE02	East Middle Sweden	Östra Mellansverige
SE04	South Sweden	Sydsverige
SE06	North Middle Sweden	Norra Mellansverige
SE07	Middle Norrland	Mellersta Norrland
SE08	Upper Norrland	Övre Norrland
SE09	Småland and the islands	Småland med Öarna
SE0A	West Sweden	Västsverige

Zdroj: SCB

Stockholm

Je hlavním a zároveň největším městem Švédska a kraje Stockholm (Stockholm Län). Stockholm leží na východním pobřeží mezi jezerem Mälaren a Baltským mořem. Více než jedna pětina švédského obyvatelstva žije právě ve Stockholmu. Je důležitým obchodním a průmyslovým centrem Švédska. Sídlí zde vláda a parlament, je také sídlem hlavy státu – krále.

První písemná zmínka pochází z roku 1252, kdy byl Stockholm důležitým tržním místem se železem, pocházející z dolů v Bergsladenu. Byl údajně založen Karlem Birgerem za účelem obrany města Sigtuna na jezeře Mälaren před útoky z moře a před pleněním. První stavbou proto byla pevnost strážící cestu mezi Baltským mořem a jezerem Mälaren. V tomto městě, kde byla vybudována obranná zařízení z kmenů (švédsky stock) se nachází řada menších ostrovů (švédsky holme) – z toho pravděpodobně pochází název města Stockholm. Od roku 1523 je Stockholm hlavním městem Švédska.

Obr. 2.4: NUTS 2 Stockholm

Zdroj: SCB

Östra Mellansverige – East Middle Sweden

Tento region je situován v centrální části Švédska, nedaleko Stockholmu. Nejvíce obydlenými městy jsou Uppsala, Västerås, Örebro, Linköping, Norrköping, Eskilstuna. Celkově toto území zabírá 38 433 km² a celkově se zde bydlí 1 500 000 švédské populace.

Sydsverige – South Sweden

Nejjížnější část Švédska. Situována nejbližší k hranicím Dánska. Nejvíce obydlená města Sydsverige jsou Malmö, Helsingborg, Lund, Kristianstad a Trelleborg. Celkově zabírá 13 968 km² a obývá jej 1 300 000 švédské populace.

Norra Mellansverige – North Middle Sweden

Nachází se v centrální části země. Z části umístěn v Norrland a v Svealand. Sousedí s Norskem. Největší města jsou Gävle, Karlstad, Falun, Borlänge. Svou velikostí patří mezi střední regiony na území Švédska a to je 63 968 km² a počet obyvatel je lehce srovnatelný se Stockholmem a to 850 000 obyvatel.

Mellersta Norrland – Middle Norrland

Region se nachází v severní části země, částečně v oblasti Laponsko. To znamená, že je to druhé největší území a zároveň nejméně obydlené. Hraničí s Norskem. Mezi nejobydlenejší města patří Sundsvall, Östersund, Örnköldsvik a Härnösand. Velikost toho regionu je 71 122 km². Populace na tomto území se pohybuje okolo 380 tisíc.

Över Norrland – Upper Norrland

Nejsevernější území Švédska. Nachází se na území Laponska a je i největším regionem Švédska. Hranice má společné s Norskem a Finskem. Nejobydlenejšími městy jsou Umeå, Luleå, Skellefteå, Piteå a Kiruna. Největší region zaujímá celkem 154 312 km². Při svém v prvenství v rozloze obývá tento region necelých 500 000 obyvatel švédské populace.

Småland med Öarna – Smaland and the islands

Småland a ostrovy jsou na jihovýchodě Švédska. Nedaleko Dánska. Mezi největší města či aglomerace patří Jönköping, Växjö, Kalmar, Visby, Västervik and Värnamo. Svou rozlohou patří mezi ty menší regiony, jeho rozloha je 33 244 km². Část populace v tomto kraji činí 800 000 obyvatel.

Västsverige – West Sweden

Tento region se nachází na jihozápadě země. Po Stockholmu je to druhý nejobydlenejší region s 1 820 000 obyvateli. Největšími městy jsou Gothenburg, Borås, Halmstad, Vänersborg, Uddevalla, Trollhättan, Mölndal, Skövde, Varberg, Kungälv a Lidköping. Celková rozloha je 29 399 km².

Rozloha Švédska odpovídá přibližně rozloze Španělska, Thajska či Kalifornie. Řadí se na páté místo v Evropě po Rusku, Ukrajině, Španělsku a Francii. Polovinu území země pokrývají lesy, zemědělská půda tvoří asi 10 %. Švédská krajina, která je poměrně rovinatá, je bohatě zavodněna téměř 100 000 jezery. S výjimkou horského řetězu v severozápadní části země v kraji Norrbotten, které patří pod NUTS 2 Upper Norland, kde se vrcholy Skandinávského pohoří tyčí do výše více než 2 000 m, jsou jinak terénní rozdíly švédské krajiny nevýrazné. Nejvyšší hora země se jmenuje Kebnekaise a je vysoká 2 111 m. Pobřeží Švédska je poseto tisíci ostrůvků, například i poblíž hlavního města Stockholm. Má velmi členité pobřeží o délce 2 500 km. Vlivem teplého golfského proudu má Švédsko mírnější klima než jiné oblasti situované obdobně na severu.

V tabulce uvedené níže jsou hodnoty rozlohy za jednotlivé regiony NUTS 2, rozděleny do jednotlivých oblastí, které jsou pro švédskou krajinu významné.

Tab. 2.3: Rozloha švédských NUTS 2

NUTS 2	Rozloha (v 100 ha)			
	Zemědělská půda	Travní porosty	Lesní půda	Celkem
Stockholm	84 802	13 670	105 896	204 368
East Middle Sweden	707 418	104 358	762 317	1 574 093
South Sweden	484 164	70 315	187 755	742 234
North Middle Sweden	239 124	29 244	560 552	828 920
Middle Norland	107 341	4 175	475 870	587 386
Upper Norland	93 233	17 212	441 410	551 855
Smaland and the islands	349 406	169 813	631 914	1 151 133
West Sweden	582 479	80 543	542 796	1 205 818

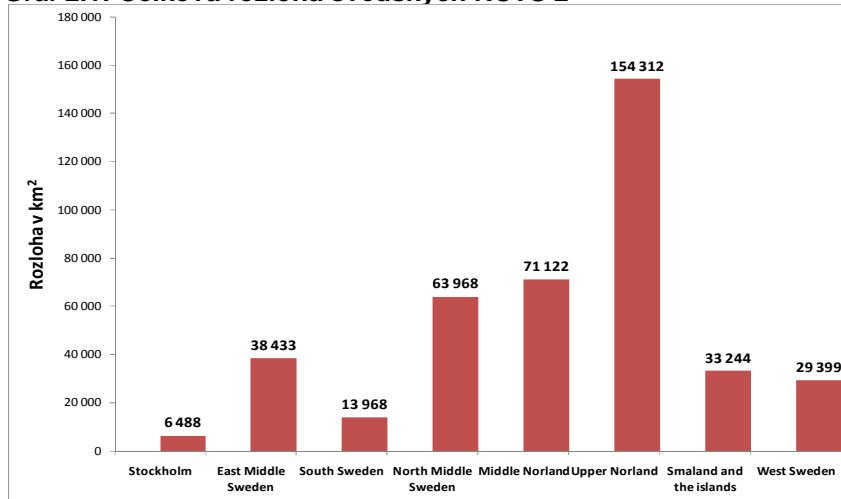
Zdroj: SCB

Lesy pokrývají 62 % povrchu a vytvářejí základ silně rozvinutého dřevařského průmyslu. Přes značnou domácí spotřebu se zhruba 60 % švédských dřevařských výrobků vyváží. Na jihovýchodě na území regionů Stockholm, East Middle Sweden a Smaland and the islands jsou charakteristické porosty buky, na ně navazují jehličnaté lesy promíšené zejména duby. Od jihovýchodu až za polární kruh, to znamená, že se vyskytují v oblastech regionů North Middle Sweden a Middle Norland Na nejodlehlejší severu v regionu Upper Norrland je tundra, roste zde kleč, jalovec, zakrnělá bříza a polární vrba.

Zemědělská půda tvoří menší polovinu celkové plochy země. Z obilovin se pěstuje ječmen, žito, oves a pšenice. Nejintenzivněji je půda využívána v úrodném Skane v regionu South Sweden. Švédsko je z 80 % soběstačné v zemědělství i v základních potravinářských výrobcích.

Mezi nejrozsáhlejší region dle klasifikace NUTS 2 je region Upper Norland, které se nachází v severní části Švédska poblíž polárního kruhu. Tento region je také nejméně obydlený díky své poloze.

Graf 2.1: Celková rozloha švédských NUTS 2

Zdroj: SCB

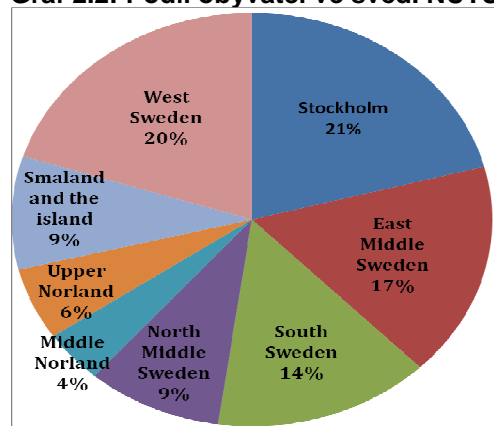
Naopak region

Stockholm je nejobydlenějším a zároveň nejmenším z regionů soudržnosti neboli národních oblastí. Druhým nejmenším regionem je South Sweden. K středně velkým regionům řadíme West Sweden, Smaland and the islands a East Middle Sweden. Poslední dva regiony lze zařadit mezi velké, jsou jimi North Middle Sweden a Middle Norland.

K 31. lednu 2010 dosahuje Švédsko 9 345 135 obyvatel. Ze 44 států Evropy patří Švédsko na 18. místo. Ve světovém měřítku se Švédsko pohybuje na 88. místě ze 194 států. Švédsko je čtvrtou nejřidčeji zalidněnou zemí Evropy. Díky podmínkám přívětivým k imigrantům

patří k nejvíce multikulturním zemím v Evropě. Obyvatelé Švédska mají jednu z nejdelších dožití na světě.

Graf 2.2: Podíl obyvatel ve švéd. NUTS 2

Zdroj: SCB

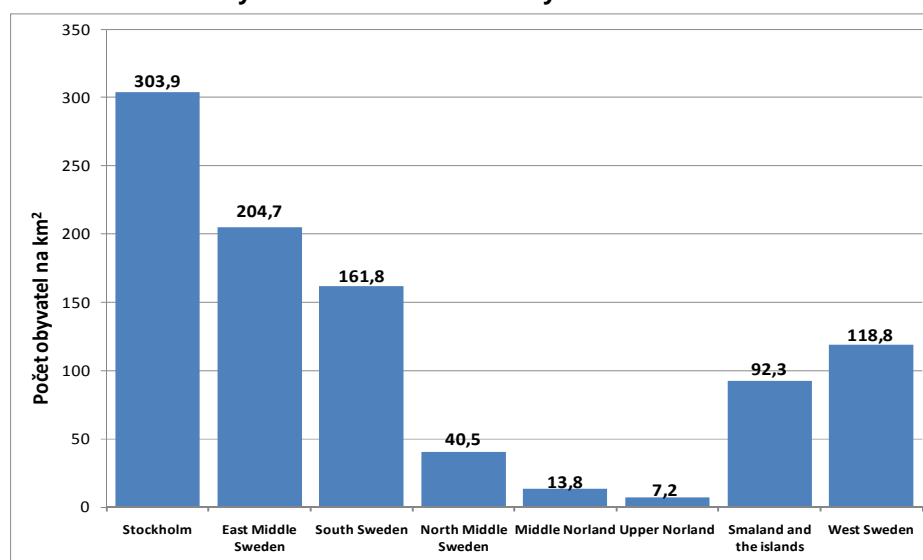
Nejobydlenejším regionem je Stockholm, díky účasti hlavního města. Druhým regionem je West Sweden sousedící s norskými hranicemi. Regiony East Middle Sweden a South Sweden jsou obydleny méně, avšak stále patří mezi ty regiony s větším počtem obyvatel. Smaland and the islands a North Middle Sweden jsou regiony, které se podílí na počtu obyvatel stejným číslem a to je 9 %. Nejméně obývané regiony jsou v severní části a to jsou Middle Norrland a Upper Norrland, které jsou významné pro celé Švédsko svou velikostí.

V evropském a zároveň i ve světovém měřítku se řadí Švédsko mezi státy s podprůměrnou hustotou zalidnění. Která v roce 2010 činí 21 obyvatel na km².

S čím se řadí
na 41. místo
v Evropě, hned
po Islandu,
Norsku a
Finsku.

Jednoznačně
největší
hustota
osídlení je
v regionu

Graf 2.3: Počet obyvatel na km² ve švédských NUTS 2

Zdroj: SCB

Stockholm, který značně převyšuje svou hodnotou všechny ostatní regiony NUTS 2: Mezi regiony, které mají střední hustotu zalidnění se řadí regiony East Middle Sweden, South Sweden, West Sweden a North Middle Sweden, které svou hustotou zalidnění dopomáhají zvyšovat celkovou hodnotu zalidnění celého Švédska. Na druhou stranu regiony North Middle Sweden, Middle Norrland a významně Upper Norrland snižují celkovou hodnotu hustoty zalidnění Švédska. Jde o regiony, které jsou značně rozlehlé, ale svou polohou a klimatickými podmínkami nejsou pro švédskou populaci atraktivní. Dokazuje to hodnota 7 obyvatel na km² v regionu Upper Norrland.

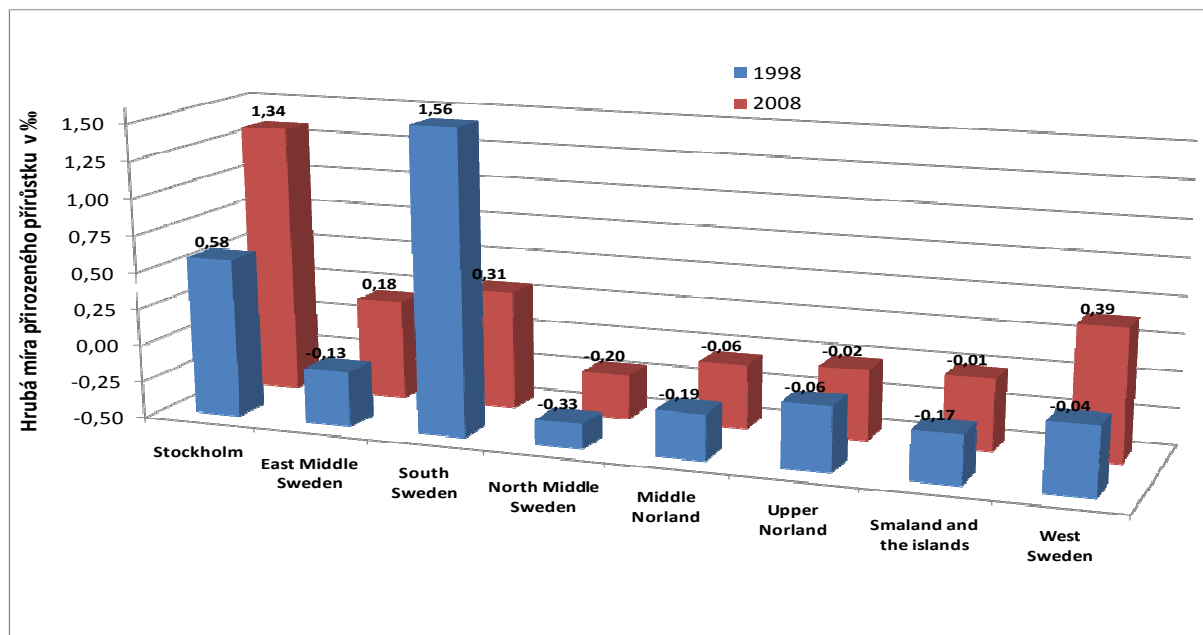
V celkém pohledu je Švédsko rozděleno do tří skupin, kde rozmezí mezi počty obyvatel je necelých 300 obyvatel na km².

2.3.2 Analýza populačního vývoje

Základními demografickými událostmi jsou narození a úmrtí. Údaji o narozených obsahuje statistický výkaz. Hlášení o narození, které poskytuje veškeré údaje o narozeném dítěti, rodičích a další údaje, vztahující se k porodu. Hlášení o narození vyplňují matriky na základě podkladů zdravotnických zařízení a předávají je dále ke zpracování Švédskému statistickému úřadu. Ten zpracovává i hlášení o úmrtí, které vyplňuje matrika na základě údajů z listu o prohlídce mrtvého, vystaveného lékařem. Hlášení o úmrtí poskytuje údaje o zemřelém a příčinách smrti. Zvláštním druhem úmrtí jsou potraty.

Změny v demografickém chování zejména mladé generace v uplynulých 10 letech vedl k zvýšení hrubé míry přirozeného přírůstku. Přírůstek je stále nízký, ale má zvyšující se tendenci. Švédští mladí lidé za posledních deset let zkrátili období přípravy na povolání atd. Naproti tomu úmrtnost si dlouhodobě udržuje stabilní úroveň. To má dopad na změny počtu obyvatel přirozenou měnou. Ve sledovaném období trvale počty zemřelých převyšují počty narozených a přirozenou měnou tedy dochází k úbytku počtu obyvatel.

Graf 2.4: Hrubá míra přirozeného přírůstku

Zdroj: SCB

Koncem roku 2008 žilo v zemi 1 924 839 mladých lidí do 14 let (20,8 %), do věkové skupiny 15–64 let spadalo 5 686 427 osob (61,4 %). Švédsko patří mezi země s nejdéle žijícím obyvatelstvem, podíl skupiny nad 65 let činí 17,8 % (1 645 081 osob).

Demografický vývoj je zdravější než ve srovnatelných zemích. V roce 2008 se narodilo 109 301 Švédů, zemřelo 91 449 obyvatel. K pozitivnímu přirozenému přírůstku obyvatelstva napomohla jak zvyšující se porodnost, tak nižší počet úmrtí. V první polovině roku 2009 se k těmto faktorům přidala ještě zvýšená imigrace.

Od 1. května 2009 umožňuje švédský zákon manželství za stejných podmínek jakýmkoli párům, tj. bez ohledu na pohlaví.

Je zde nízká porodnost, ale na druhé straně vysoká průměrná délka života, u mužů 77,5 let, u žen 83 let. Přes 15 000 Laponců žijících v severní části Švédska tvoří největší národnostní i jazykovou menšinu.

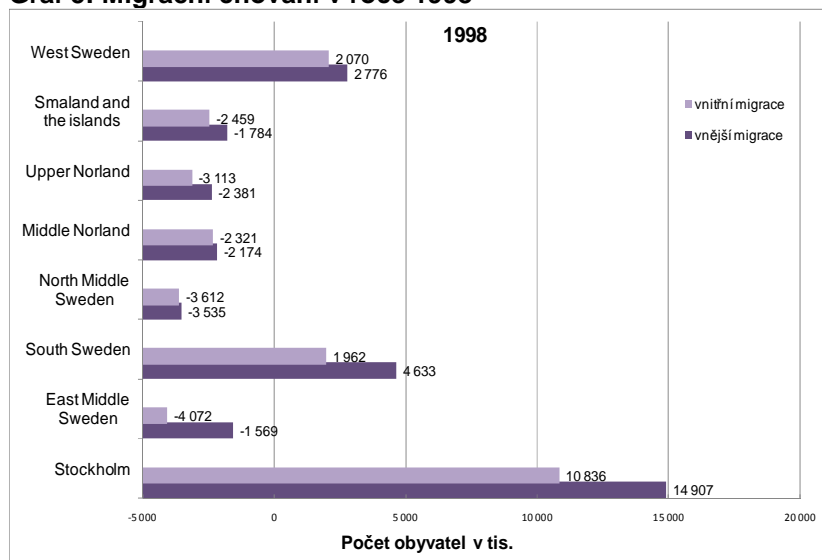
Dnešní švédové jsou

potomci germánských kmenů, které se ve Skandinávii usadili před tisíci lety.

Švédové jsou tolerantní národ a jejich země je tradičně vyhledávaným cílem migrantů, k čemuž napomáhá i štedrá sociální a integrační politika. Graf 2.5 V roce 2008 zde bylo evidováno 562,1 tis. cizinců (v roce 2003 492,0 tis.). Největšími skupinami byli přistěhovalci z Finska (175,1 tis.), Iráku (109,4 tis.), Srbska resp. bývalé Jugoslávie (83,0 tis.), Polska (63,8 tis.), Íránu (57,7 tis.), Bosny a Hercegoviny (56,0 tis.), Dánska (46,2 tis.), Norska (44,3 tis.), Turecka (39,2 tis.). Počet osob narozených v ČR resp. bývalém Československu byl 7,3 tis.

V roce 2008 byla registrována rekordní imigrace 101,2 tis. osob ze 169 různých zemí, a to hlavně z Iráku (12,1 tis.), dále z Polska (7,0 tis.), Dánska (4,1 tis.), Somálska (4,1 tis.), Německa (3,4 tis.), Thajska (3,1 tis.), Číny (2,7 tis.) a Rumunska

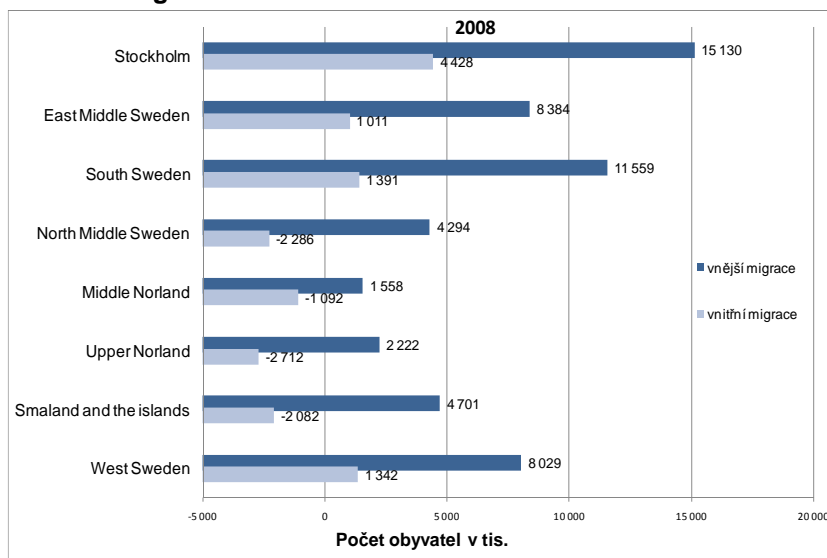
Graf 5: Migrační chování v roce 1998

Zdroj: SCB

(2,5 tis.). Největší skupinou imigrantů jsou Švédové vracející se z dlouhodobého pobytu v zahraničí (17,9 tis.). Pokud jde o nově udělená švédská státní občanství, tvořili v první polovině roku 2009 největší skupinu imigranti z Iráku následovaní Finy. Přistěhovalectví z ČR bývá v posledních letech marginální - v roce 2008 se do

Graf 2.6: Migrační chování v roce 2008

Zdroj: SCB

Švédska přestěhovalo 383 osob z ČR.

Pokud jde o národnostní složení v etnickém slova smyslu, oficiální statistiky se o něm vůbec nezmiňují, mateřský jazyk spoluobčanů není pro Švédy podstatnou informací.

Lze tedy pouze uvést, že nejvýznamnější národnostní menšinou mezi původním švédským obyvatelstvem jsou Sámové (dříve Laponci), obývající nehostinnou nejsevernější oblast Švédska.

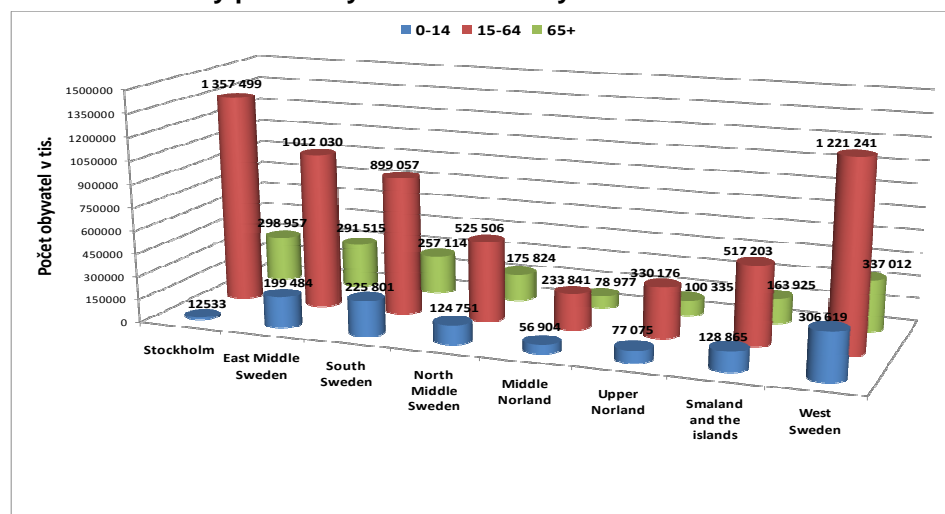
2.3.3 Vybrané strukturální proměnné

Demografický vývoj je zdravější než ve srovnatelných zemích. V roce 2008 se narodilo 109 301 Švédů, zemřelo 91 449 obyvatel. K pozitivnímu přirozenému přírůstku obyvatelstva napomohla jak zvyšující se porodnost, tak nižší počet úmrtí. V první polovině roku 2009 se k těmto faktorům přidala ještě zvýšená imigrace.

Od 1. května 2009 umožňuje švédský zákon manželství za stejných podmínek jakýmkoli párům, tj. bez ohledu na pohlaví.

Graf 2.7: Celkový počet obyvatel ve švédských NUTS 2

Z výše uvedeného Grafu 2.7 je zcela jasné rozložení jednotlivých věkových skupin. Nejpočetnější skupinou jsou

Zdroj: SCB

zastupitelé produktivního věku mezi 15 až 64 let. Tato skupina je nejpočetněji zastoupena ve všech regionech. Druhou skupinu tvoří lidé ve věku 65 a výše. Tato skupina obyvatel je na druhé pozici v celkovém počtu obyvatel v jednotlivých regionech NUTS 2. Nejméně zastoupenou skupinou jsou děti od narození do 14-ti let. Ve všech švédských regionech je skupina dětí na třetím a tudíž posledním místě.

Největší složku narozených dětí ze všech švédských regionů NUTS 2 má region West Sweden, zároveň má této region největší složku obyvatel nad 65 let. V regionu Stockholm, jak již bývá pravidlem pro hlavní města, je zastoupena v nejhojnějším počtu skupina, který zastupuje produktivní část obyvatel Švédska. Region Stockholm má však poslední místo v počtu novorozenců a dětí do 14 let. Jde tedy vyčíst aglomerační charakteristiky. Jako oblíbené region pro nově zakládající rodiny, či rodiny s dětmi jsou West Sweden, East Middle Sweden a South Sweden, kde všude se pohybují skupina dětí od 200 tisíc do 300 tisíc. O tomto zastoupení na úrovni Švédska se dá hovořit, jako o významném.

3 Ekonomické postavení švédských národních oblastí

3.1 Charakteristika švédské ekonomiky v letech 1995 - 2005

Stručná charakteristika Švédské ekonomiky v letech 1995 až 2005, což znamená po vstupu do EU. Švédská ekonomika se v desetiletém období po vstupu do Evropské unie změnila oproti předcházejícímu desetiletí dost podstatně. Bylo tomu tak především v tom směru, že se průměrné roční tempo jejího růstu zvýšilo o více než o 30 %. Přitom průměrná roční inflace se naopak snížila, a to rovněž markantně (téměř o 70 %).

Poměrně přesvědčivá byla také dynamika domácí poptávky (s průměrným desetiletým přírůstkem po vstupu země do Evropské unie těsně pod 2 % ročně oproti dřívějšímu desetiletému průměru kolem 1,6 % ročně). Podílel se na tom především interní, proti minulému desetiletí téměř dvojnásobný průměrný růst soukromé spotřeby a silný vliv přímých zahraničních investic, zatímco veřejná spotřeba rapidně slábla.

V průměru se skoro zdvojnásobilo oproti desetiletí před vstupem do Evropské unie tempo růstu exportu. Průměrný přebytek obchodní bilance se rovněž zdvojnásobil a přebytek běžného účtu platební bilance (navíc značně vysoký) se stal trvalým jevem.

Totéž lze konstatovat o bilanci veřejných financí. Samotný veřejný dluh Švédska sice v prvních letech členství v Evropské unii převyšoval průměr dluhu z desetiletí před vstupem, ale záhy pod tento průměr klesl. Méně příznivě vyznívalo zprvu srovnání nezaměstnanosti, jejíž míra se po vstupu Švédska do Evropské unie zvyšovala, ale v roce 1998 se trend zvrátil a od roku 2001 již tato míra před vstupní desetiletý průměr nepřesahovala. Vývoj švédské ekonomiky v komparativním kontextu Evropské unie byl z hlediska zásadních indikátorů příznivý nadprůměrně.

Strukturální změny zatím Švédsko při svých předpokladech zvládalo uspokojivě a samozřejmě především vlastními silami. Akutní strukturální problémy, a to již od konce osmdesátých let, postihovaly kromě těžebního průmyslu a

strojírenství spíše tradiční služby (cestovní ruch, dopravu), a to především v cyklických souvislostech. Nejzávažnějším aspektem těchto jevů bylo zřejmě zvýšení nezaměstnanosti a skutečnost, že postihly zejména soukromý sektor služeb, jehož ozdravení je obtížné a dlouho trvá. Celkový makroekonomický a sociálně ekonomický vývoj těmito jevy ale nemohl být podstatně dotčen, protože v odvětvové struktuře outputu byly ve Švédsku nadprůměrně zastoupeny znalostní či rychle se rozvíjející obory, respektive služby.

Sektorová krize s vážnými a okamžitými ekonomickými důsledky vlastně postihla ovšem ještě před vstupem země do Evropské unie, jen obchodní bankovníctví, které kapitálově neuneslo krizi na trhu nemovitostí na počátku devadesátých let a kolabovalo zejména kvůli špatným úvěrům. Po bolestném sanaci bankovního sektoru především ze státních prostředků vedla zmíněná zkušenost k jeho zásadním modernizacím. Poskytování bankovních služeb jednotlivých typů se tak mimo jiné již od první poloviny devadesátých let řídí obdobnými principy obezřetnosti jako v zemích Evropské unie a později eurozóny.

Vlastní měnová politika centrální banky Švédska je ostatně v souladu s požadavky Evropské centrální banky, jakkoli Švédsko není členem eurozóny. Skutečnost, že švédská ekonomika inklinuje k vyšší inflaci, není projevem svévolné měnové politiky, ale bývá nepředpokládaným nežádoucím výsledkem hospodářského vývoje. Švédská centrální banka stanovuje stejný inflační cíl jako Evropská centrální banka. Potud ani samotná švédská měnová politika není v rámci Evropského systému centrálních bank konfliktní.

Celkově lze říci, že exkluzivní charakter švédské ekonomiky je dán tím, že Švédsko se v devadesátých letech odlišovalo, a to i od ostatních skandinávských zemí potud, že při budování znalostní ekonomiky využívalo již dříve vzniklý veřejný i soukromý potenciál. Mohlo již těžit z tradice vysoce výkonného základního i aplikovaného výzkumu a z existence multinacionálních firem. Ředitel Výzkumného politologického institutu v Lundu Mats Benner upozorňuje, že ve Švédsku, na rozdíl od ostatních evropských zemí, plně fungovaly významné high-technologické firmy již v osmdesátých letech (např. v telekomunikačním sektoru to byla firma Ericsson, ve farmaceutickém sektoru firmy AstraZeneca a Pharmacia).

V devadesátých letech se pak ve Švédsku rozvíjely biotechnologie a informační technologie, ale i imunologie, klinická medicína, ekologie a biochemie. Pro další rozvoj znalostní ekonomiky již nebyly stěžejní pouze výzkumné aktivity

velkých firem, ale byly to i inovace středních a malých podniků. Na rozdíl od některých vyspělých zemí přitom švédská vláda nerezignovala na tradiční middle-high-technologické obory (strojírenství, nábytkářství, papírenský průmysl) a výrazně podporovala inovace i v těchto oblastech. Financování výzkumných a inovačních aktivit probíhalo ve větší míře z prostředků firem. Zdanění příjem firem (kolem 28%) bylo v rámci Evropské unie mírně podprůměrné a umožňovalo firmám značné investice do výzkumu, rozvoje a inovací. Nevadilo tedy, že švédská vláda musela v devadesátých letech vypořádat se zkušeností i hrozbou schodku veřejných financí a vyššího veřejného dluhu, a musela tedy výdaje tímto směrem neparně omezovat.

Úsporná fiskální opatření se týkala především sociálního systému. Přesto nebyly opuštěny základní principy ohleduplné a poměrně šetrné sociální politiky. Po krizi z počátku devadesátých let švédská vláda redukovala rozsah sociálního pojištění a sociálních dávek a zkrátila dobu nároku na podporu v nezaměstnanosti. Důchodový systém začal více zohledňovat dobu zaměstnání a byly omezeny výdaje na zdravotnictví a na veřejné sociální služby. Banner nicméně zdůrazňuje, že jednání i zmíněných úsporných kroků byla dost konfliktní, a že konsensus byl obtížný. Totéž se týkalo i rozhodování o mírném snížení výdajů na vědu a výzkum. Původní vládní koncepce z počátku devadesátých let totiž předpokládala, že péče o rozvoj inovací bude přenesena v ještě větší míře na firmy, což by mělo být možné díky rozsáhlým privatizacím a snižování daní příjmu firem. Krize však očekávané kroky a jejich efekty znemožnila, přičemž rozpočtové výdaje na vědu a výzkum klesaly.

Od poloviny devadesátých let však díky konjunkturálnímu vývoji alespoň začal opět fungovat tradiční systém regionální spolupráce mezi zástupci komunálních orgánů, firem a odborů. Tento typ dialogu se týká jak řešení problémů nezaměstnanosti a ekonomické úrovně, tak v souvislosti s tím i investic do inovací jednotlivých firem. Jde vlastně o jednání, při nichž se zvažují aktuální i perspektivní kritéria pro alokaci regionálních veřejných financí i firemních výnosů. Zmíněný systém je pro regionální, respektive pro celkový sociální a inovační evidentně přínosný.

Koncem devadesátých let začalo období, v němž švédský parlament i vláda předkládaly návrh nových strategií hospodářského růstu. Formovala se tzv. Růstová aliance (Alliance for Growth). Významným tématem navrhovaných dokumentů se stalo hledání konsensu v otázce razantního zpomalení růstu nominálních mezd a

využití uspořené veřejných i firemních prostředků na vědu a výzkum, respektive v širším smyslu na rozvoj znalostní ekonomiky.

Konkrétní kroky na podporu znalostní ekonomiky jsou tak spíše dílčí nebo jsou jen organizační povahy. V roce 2001 se například změnila struktura tzv. výzkumného poradního systému, který pozůstal z aktivit pěti poradních institucí. Ty fúzovaly do jedné centralizované Rady pro výzkum (Research Council). Nová instituce má jen okrajové programovací a koordinační funkce, i proto, že nedisponuje finančními fondy.

Švédská ekonomika se fakticky i statisticky udržuje na špici hierarchie evropských a v mnohém i světových znalostních ekonomiky. Perspektiva a koncepce rozvoje švédské znalosti ekonomiky však není dle něho dost zřejmá. Programové, systémové, institucionální a ekonomické řešení rozvoje švédské vědy a výzkumu má již skluz za Finskem.

Shrnující hypotéza k souvislosti hospodářského vývoje Švédska s jeho členstvím v EU

Při pokusu o rámcové vymezení charakteristik, kterými se vyznačovala švédská ekonomika v období deseti let po vstupu do Evropské unie podle míry jejich podmíněnosti členství země v Evropské unii lze konstatovat následující skutečnosti.

Silnou souvislost mezi členstvím Švédska v Evropské unii a jeho příznivým makroekonomickým vývojem lze patrně spatřovat v tom, že je významným adresátem přímých i portfoliových zahraničních investic. Jakkoli švédské investiční aktivity mají i jiné specifické příčiny (plynouce z existence znalostní ekonomiky), členství země v Evropské unii jako takové investory nepochybně stimuluje.

Dlouhodobě příznivý hospodářský růst Švédska ovšem prioritně vyplývá z jeho vynikající exportní výkonnosti, přičemž ale tuto výkonnost nelze nijak jednoznačně spojovat s členstvím země v Evropské unii. Příslušnost země k Evropské unii teritoriální proporce švédského obchodu ve prospěch evropského regionu zejména zpočátku ovlivnila, přesto však švédský export směřuje v nemalé míře také mimo region Evropské unie, a to rovněž většinou v bilančně přebytkových relacích. Z tohoto důvodu také nelze bezprostředně spojovat vynikající švédskou vnější ekonomickou rovnováhu se členstvím země v Evropské unii. Vzhledem k parametrům švédské ekonomiky lze patrně teoreticky předpokládat, že Švédsko by ve vybraných obchodních a investičních aktivitách věci třetím zemím mohlo být

v dílčích případech dokonce ve výhodnější pozici, kdyby členstvím v Evropské unii nebylo vázáno.

Příznivá vnitřní ekonomická rovnováha Švédska umožňuje spekulovat o přínosném vlivu pozice potencionálního člena eurozóny na fiskální disciplínu švédské vlády. Tento postoj se nicméně jistě prolíná i s tradiční švédskou péčí o veřejný sektor, a tedy nutně i se snahou o maximálně zdravé veřejné finance, pokud to kondice ekonomiky umožňuje bez ohledu na členství v Evropské unii, eventuálně v eurozóně. viz. Karpová (2006)

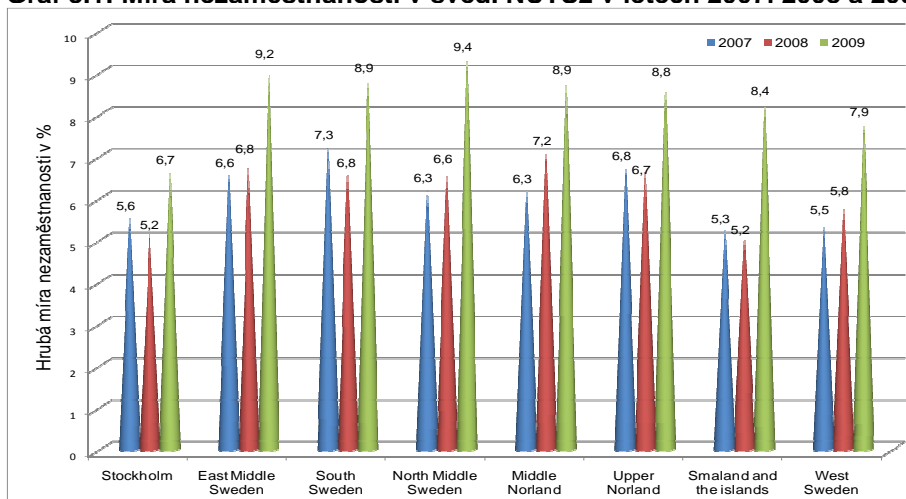
3.2 Nezaměstnanost

Značné výkyvy v míře švédské nezaměstnanosti komplikují jakékoliv odhady. Její zvýšení v devadesátých letech souviselo jak se specifickou švédskou recesí tak patrně nepřímo se vstupem země do Evropské unie. Naproti tomu převládající prosperita švédské ekonomiky naznačuje, že posléze dosažená nízká míra nezaměstnanosti by se mohla udržet právě v souvislosti s příslušností Švédska k Evropské unii. Od roku 2001 je ostatně příznivý vývoj míry nezaměstnanosti celkem přesvědčivý, a to při razantních fiskálních restrikcích. Schopnost bezpečně ozdravit veřejné finance a zároveň podstatně snížit nezaměstnanost dokonce obnovila důvěru Švédů v sociálně demokratickou vládu.

Nelze pominout skutečnost, že Švédsko má i jako členská země Evropské unie specifické předpoklady pro to, aby si jeho sociální politika zachovala i vzdor případných objektivním překážkám svůj exklusivní charakter. Zaměření této politiky na nediskriminační a všestrannou péči o občana má nezvykle dlouhou nepřerušovanou tradici a systémové i profesionální rysy. Švédská sociální politika vznikla částečně v návaznosti na předválečnou krizi a poté po druhé světové válce, tedy na základě závažných sociálně ekonomických impulsů. Byla zároveň ovlivněna vzácnou vnitřní nekonfliktností švédské společnosti, tím, že Švédsko bylo ve dvacátém století stále neutrální zemí, v evropském kontextu bylo zemí přírodně bohatou a jeho společnost byla nezvykle etnicky, religiózně a kulturně, a to i co do pojetí etických principů rovnosti, jednotná. Tím si zřejmě lze vysvětlit i neformální, skutečné a aktivní vnímání principu demokracie.

V takové
m prostředí tedy
snáze než
v naprosté
většině jiných
zemí vznikala
možnost
vytvářet a plnit
sociálně
ekonomické
programy. Bylo

Graf 3.1: Míra nezaměstnanosti v švéd. NUTS2 v letech 2007, 2008 a 2009

Zdroj: SCB

také vždy schůdnější konstruktivně řešit sociální problémy na vládní úrovni i v linii vláda – zaměstnavatelé – odbory, navíc v širokém záběru, tj. v otázkách zaměstnanosti, mezd, pracovních podmínek, veřejné péče a služeb. V základní, tedy mzdové oblasti došla sociální politika až k takovému ohodnocení zaměstnance, že mu přiznává nárok na stejnou odměnu za srovnatelný pracovní výkon bez ohledu na typ firmy. Ekonomické zabezpečení nezaměstnaných, respektive nepracující části populace, je ve Švédsku rovněž v evropském i celosvětovém kontextu výjimečné.

Je samozřejmé, že naznačený systém je do jisté míry z hlediska produktivity práce nestimulující, nejen sociálně psychologicky, ale i v užším smyslu ekonomicky. Související nutné odvody z příjmu firem a výdaje ze státního rozpočtu, respektive z veřejných rozpočtů na sociální systém váží velké prostředky. DO budoucnosti zůstávají v tomto smyslu otevřené a obtížně zodpověditelné otázky. Švédsko v období do roku 2003 přesvědčivě a úspěšně skloubilo restriktivní fiskální politiku se snižováním nezaměstnanosti a nemuselo se uchýlit k transformaci, natož odmítnutí svého sociálního systému. Pokračovalo vlastně jen v jeho korekturách započatých již v osmdesátých letech. Docházelo k tomu ovšem v období, kdy švédská ekonomika buď prosperovala, nebo se alespoň nenacházela v dramatických potížích.

Je otázka, zda by byl při skutečné recesi, která může potkat i tak potenciální ekonomiku, švédský sociální systém v dosavadní formě udržitelný. Přes všechna dílčí úsporná opatření zůstává Švédsko nadále zemí s enormním podílem veřejných financí na HDP (více než 56 %). Jako bohatá země navíc ani nemá možnost stát se čistým příjemcem z rozpočtu Evropské unie, a tím si alespoň trochu situaci ulehčit. Na druhé straně apriorní častá kritika ekonomické ztrátovosti tzv. švédského sociálně

ekonomického modelu je patrně krátkozraká. Efekty sociálně nekonfliktní, stabilní a ekonomicky bezpečné občanské společnosti mohou být dlouhodobé, bezprostředně nevyčíslitelné, a přitom nepřímo ekonomicky velmi přínosné.

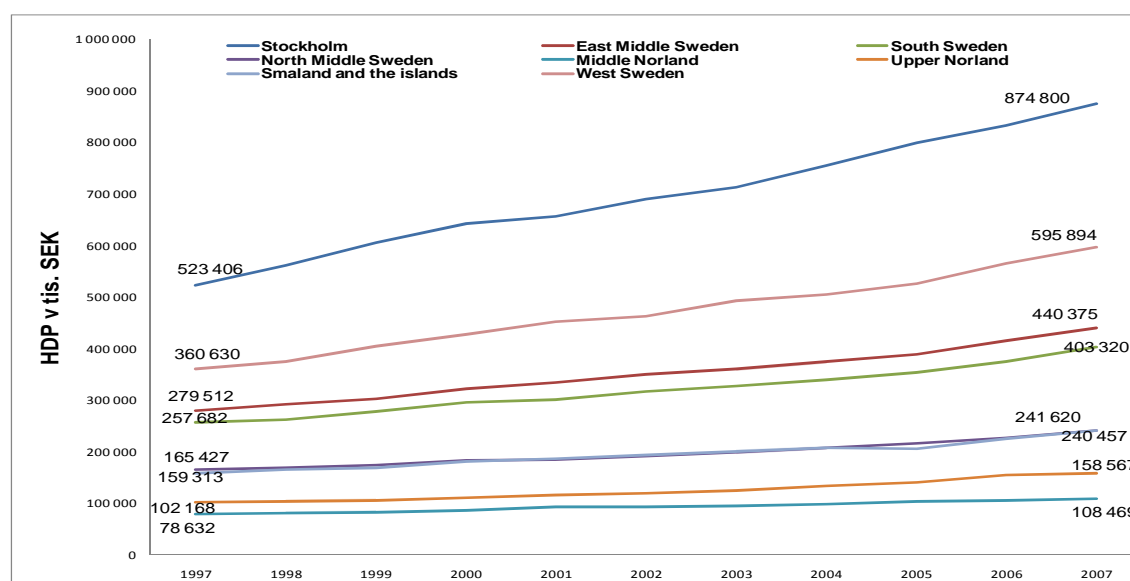
Lze se jistě domnívat, že švédská sociální politika zůstane dlouhodobě určitým kolizním prvkem, pokud jde o dialog evropských unijních institucí se švédskou vládou s národním parlamentem. Tuto skutečnost ovšem lze interpretovat i pozitivně. Postoje Švédska mají v posledních letech prokazatelně příznivý vliv především na formování unijní aktivní politiky zaměstnanosti. Například v období švédského předsednictví Evropské unie v první polovině roku 2001 se Švédsko účinně zasazovalo o přijetí nových principů politiky zaměstnanosti a kromě toho prosadilo přijetí náročných ekologických programů.

Je celkem zřejmé, že další oblasti se ze vzájemného pohledu Evropské unie a Švédska jako kolizní neprojevují, jakkoli Švédsko zůstává v mnoho ohledech v rámci Evropské unie dost ojedinělé. Snad proto, že hlediska procedurálního, ekonomického i psychologického nevadí případná odlišnost či nároky tolik, jako u citlivé politiky sociální. Nekompromisní prosazování sociálně ekonomických zájmů je přesto pro Švédsko snadno dokázalo pro své farmáře prosadit extrémně vysoké přímé podpory a kompenzační poplatky za omezování rostlinné i živočišné výroby. Často pozornost vyvolávající švédská politika ochrany životního prostředí je ovšem na druhé straně stále více v souladu s přístupy Bruselu, i proto, že postoje Švédska jsou velmi respektovány.

3.3 Objem a výkonnost ekonomiky

Ekonomická úroveň Švédska se po jeho vstupu do Evropské unie jednoznačně zvyšovala. Svým objemem HDP na jednoho obyvatele se sice Švédsko zprvu nepřihlášelo k nejbohatším zemím Evropské unie, ale bylo nad průměrem a od roku 2002 se ekonomickou úrovní přibližilo Itálii, Finsku, Německu a Francii. V roce 2003 pak tyto země překonalo. Zároveň se zvětšoval jeho odstup od v tomto směru nejchudších zemí Evropské unie. V roce 2003 již dosahoval HDP na jednoho obyvatele Švédska (vyjádřený paritou kupní síly) 27 240 USD, což bylo o více než 8 000 USD nad úrovní HDP na jednoho obyvatele Portugalska. V roce 2004 pak přesahovala ekonomická úroveň Švédska průměr 25 zemí EU o 18 %. Švédsko bylo v toto ohledu sedmou nejbohatší zemí Evropské unie, avšak většina bohatších zemí je předstihovala jen s minimálním odstupem.

Graf 3.2: Průběh celkového HDP švédských NUTS 2 od roku 1997 do roku 2007

Zdroj: SCB

Pozitivní vývoj hospodářské dynamiky Švédska lze zejména v souvislostech exportní situace, samozřejmě se začleněním do Evropské unie spojovat. V dlouhodobé perspektivě ovšem takto jednoznačně patrně uvažovat nelze. Švédsko začleněním jistě profitovalo z aktuálního snadného přístupu na nové trhy po politicky a transformačně podmíněné ztrátě trhů východních. Nelze ale pominout, že exportní úspěchy Švédska se odvozují především z konkurenceschopnosti jeho vlastní produkce. Celková produktivita průmyslu a služeb je ve Švédsku komparativně

mimořádná a vývoj produktivity práce v obchodním sektoru je rovněž převážně příznivý.

Zároveň se ale leze domnívat, že při evropské či světové recesi nejsou ani v případě Švédska mimořádné exportní efekty zaručeny. Ostatně Švédsko náleželo po vstupu do Evropské unie k zemím s vyšším, respektive po řadu let více než 45 % podílem exportu zboží a služeb na HDP, ale problémy způsobené útlumem světové ekonomiky a některých, zejména strojírenských oborů, se posléze na poklesu tohoto podílu projeví. Zatímco v roce 2000 dosáhl podíl švédského exportu zboží a služeb ještě 47,2 % HDP, v roce 2003 to bylo již jen 41,7 % HDP. Mimořádná, trvale příznivá obchodní bilance i bilance běžného účtu však nadále k optimismu opravňuje.

Obtížnější je spekulovat o trendech domácí poptávky, která se před i po vstupu Švédska do Evropské unie vyznačovala značnými výkyvy. Evropská konjunktura se přitom na švédské ekonomice v tomto směru projevovala jen částečně; zejména zahraničních investorů, respektive i intenzita soukromé spotřeby se vyvíjely nezávisle na cyklických výkyvech. Vývoj spíše ukazuje, že svou roli hrají (alespoň zatím přiznává) sektorová specifika švédské ekonomiky.

Přesto je na místě opět připomenout, že značná prosperita a velmi přijatelný makroekonomický vývoj Švédska v devadesátých letech a komparativně i později neznamenají, že země byla po vstupu do Evropské unie zcela bez problémů. Například útlum světové ekonomiky na počátku nového tisíciletí se na švédském exportu projevil poměrně nečekanou formou; postihl výrobu automobilů a razantně i telekomunikační a informačně technologický sektor. Důsledky však nebyly nijak fatální. Ostatně vzdor souvisejícímu poklesu státních a zahraničních investic do změněných sektorů se ve Švédsku ještě v roce 2003, tedy po dvou problematických letech, udržela jak exklusivní míra firemních investic do výzkumu a vývoje nových technologií tak rovněž v Evropské unii nejvyšší zaměstnanost v informačně technologických službách.

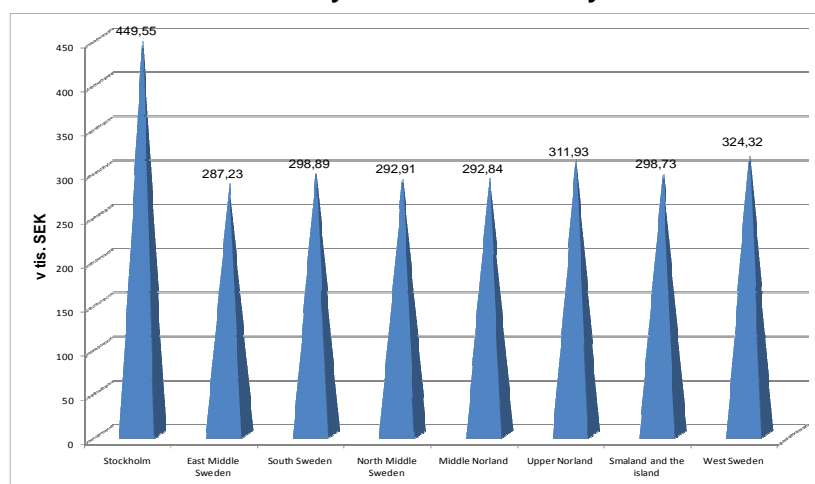
Výjimečnou korekci švédské inflace ve druhé polovině devadesátých let lze rovněž klást do souvislosti se členstvím v Evropské unii, respektive se snahou Švédska koordinovat měnovou politiku se zeměmi, které aspirovaly na vstupu do eurozóny. Lze spíše předpokládat, že vzdor občasnému opětovnému zvýšení inflace bude měnová politika Švédska i v budoucnosti v tomto směru dostatečně disciplinovaná, i proto, že Švédsko nadále se vstupem do eurozóny v zásadě počítá.

Vliv strukturální a regionální politiky Evropské unie na švédskou ekonomiku není v užším ekonomickém smyslu zásadní. Pozice Švédska jako silného čistého plátce do unijního rozpočtu dokonce ve značné míře souvisí s tím, že do Švédska směřuje je velmi malá strukturální a regionální podpora. Přesto, že Švédsku byly přiznány mimořádné prostředky pro řídce osídlené regiony a dále v rámci zvláštního programu švédské pobřežní oblasti, limitovala samozřejmě jeho celkové nároky vysoká ekonomická úroveň a posléze nízká míra nezaměstnanosti. V letech 2000 až 2006 obdrželo Švédsko v úhrnu na strukturální operace prostředky pouze ve výši 1848 mil. EUR. Významně menší částku obdrželo jen Lucembursko a Dánsko.

Švédskou svou velikostí celkového hrubého domácího produktu na obyvatele patří ve světovém měřítku na 22. místo, ve srovnání s Evropou se již člení na 16. příčku a v pořadí Evropské unie je již na 8. místě.

V pořadí švédských regionů je oprávněně na prvním místě Stockholm, který má na svém území nejvíce ekonomických subjektů a také je nejpočetnějším

Graf 3.3: Velikost HDP/obyvatele v tis. švédských korun v NUTS 2

Zdroj: SCB

regionem, co se týče počtu obyvatel. Převyšuje další regiony průměrně o 150 tisíc švédských korun. Dalších sedm regionů se drží přibližně na stejné úrovni, kde nejnižší hodnoty má region East Middle Sweden.

4 Závěr

Bakalářská práce se zabývá problematikou disparit švédských regionů NUTS 2. V první části se snažím stručně charakterizovat Švédsko jako celek. Přičemž mé prioritní téma jsou švédské regiony, nezapomněla jsem ani na historické vylíčení tvorby regionů a územních celků ve Švédsku. Jaké faktory na zmiňované rozložení měly vliv a jakým směrem se ubíraly. Nechybí ani podrobné vymezení a vyjmenování veškerých regionů, které jsou součástí dnešního Švédska.

Snažím se o vysvětlení základních pojmů, které jsou stěženy pro mé téma. Vysvětlení je uvedeno na obecných příkladech, ale za to podrobně. Jedná se o základní pojmy NUTS a region. Implicitně se do popředí dostávají určité švédské regiony. Z počátku jsou vymezeny geograficky a stručně charakterizovány.

Z geografického pohledu jsou švédské národní oblasti představeny z několika úhlů. První z nich je rozloha jednotlivých regionů. Rozloha je brána ze dvou pohledů. A to z hospodářského a celkové velikosti jednotlivých NUTS 2. Zajímalo mne, jak tak významná severská země hospodaří s půdou. Proto je výše rozepsáno, jak je půda švédského království rozdělena z hlediska půdního hospodářství. Dřevařský průmysl je s nadsázkou symbolem této země a proto i lesní půda je dominantou. V druhé části jsme seznámeni s rozlohou jednotlivých NUTS 2. Nejrozsáhlejší národní oblastí je Upper Norrland, do kterého také zasahuje Laponsko.

Demografická analýza zahrnuje celkový počet obyvatel, hustotu zalidnění, analýzu populačního vývoje a migrační chování v letech 1998 a 2008 v jednotlivých švédských NUTS 2. Počet obyvatel je adekvátní k umístění národní oblasti. Stejně jako u hustoty zalidnění jsou oblíbenými regiony Stockholm a East Middle Sweden. V počtu obyvatel na kilometr čtverečný mezi regiony Stockholm a Upper Norrland je markantní rozdíl, necelých 300 obyvatel. Zde se jasně vyznačuje, že lidé dávají přednost mírnému podnebí před drsným severem. Ukazatel migrace mi ukázal ne moc velký rozdíl mezi lety 1998 a 2008. Dalo by se konstatovat, že poklesla ve významu migrace cizinců. Nicméně švédský statistický úřad zaznamenal nárůst vracejících se Švédů z dlouhodobých pobytů v zahraničí. Populační vývoj švédských

regionů je zcela srovnatelný s počtem obyvatel. Dětská složka se kopíruje s občany staršími 65 let. Produktivní složka obyvatelstva je zastoupená v každém regionu nejpočetněji.

Socioekonomická analýza není úplná bez ekonomické části. V ekonomické analýze jsem podrobila jednotlivé švédské NUTS 2 aspektům jako je nezaměstnanost, hrubý domácí produkt na obyvatele a růst celkového hrubého domácího produktu. V části ekonomické jsem se také zabývala švédskou ekonomikou mezi roky 1995 až 2005. Ve všech národních oblastech nezaměstnanost nepřesahuje 10 %. Opět se zde ukazuje vyspělost švédské ekonomiky. Celkový objem HDP v jednotlivých regionech jsem sledovala za období od roku 1997 do roku 2007. V tomto desetiletém období má každý region zvyšující se tendenci a to v každém regionu. Co se týče HDP na obyvatele nejlépe je na tom region Stockohlm, který výrazně převyšuje ostatní regiony.

Shrnující hypotéza k perspektivě hospodářského vývoje Švédska. V kontextu evropské, ale jistě i světové ekonomiky jsou v krátkodobém výhledu příznivými aspekty švédské ekonomiky jednoznačná konkurenceschopnost řady průmyslových oborů a služeb, teritoriální diverzifikace exportu, příznivé investiční podmínky a celkově pak fungování tzv. znalostní ekonomiky. Nepříznivým střednědobým aspektem je poněkud riziková sektorová struktura ekonomiky. V kontextu rozšíření Evropské unie z roku 2004 je v krátkodobém výhledu příznivým aspektem možnost nových výhodných exportních a investičních aktivit. Zároveň ovšem nemusí být tyto výhody tak zřetelné jako v případě Rakouska a Finska. Mimo to další rozšíření Evropské unie patrně dále zvýrazní nevýhodnou švédskou pozici čistého plátce v rozpočtu Evropské unie.

V kontextu aktuálních institucionálních a koncepčních problémů Evropské unie je v krátkodobém výhledu pozice Švédska dost nepříznivá. Je tomu tak v tom smyslu, že tato přírodně, politicky, sociálně i ekonomicky v Evropské unii poměrně specifická země považuje za nepřijatelnější variantu právě ohroženou vizí ústavní Evropy. viz. Karpová (2006)

Při vypracování bakalářské práce jsem se seznámila s historií územního členění Švédska. Toto členění je závislé na historii země a hlavně na přírodních podmínkách. Seskupení NUTS 2, které bylo prioritou mého zkoumání, je založeno v podstatě nedávno. I v ne příliš bohaté historii jsou všechny statistiky národních oblastí pečlivě sbírány a uloženy. Bohaté informace mi poskytl švédský statistický úřad. Nebylo zklamáním, že větší část databáze byla ve švédském jazyce. Nicméně reprezentativní část databáze je poskytována v anglickém jazyce. Problém, který mne provázel po celou dobu zpracování, byl systém řazení dat švédského statistického úřadu. Ten poskytuje drtivou část dat pro tzv. län neboli NUTS 3. Proto zpracování bylo pečlivější. Pro úplnost a správnost jsem zpracována data porovnávala se souborem dat evropského statistického úřadu. Z důvodu objektivnosti a věcnosti. K zdrojům, ze kterých jsem čerpala, patří níže vyjmenování autoři. Někteří z nich byli k dispozici ve školní knihovně a ostatní jsem měla možnost dosáhnout z veřejných, mimoškolních knihoven. K mému překvapení nebylo mnoho literatury týkající se švédských národních oblastí. Opět jsem se obrátila na Evropskou komisi a její vydaný sborník. To byla prakticky jediná publikace, která se zmiňovala o tématu. Tato publikace se mi také stala inspirací pro postup zpracování. Pro vysvětlení pojmů a základních fakt, jsem v převážné většině použila literaturu vydanou na Ekonomické fakultě VŠB-TU. Svým rozsahem a důkladností byla více než dostačující.

Švédsko je země, ve které jsou bezesporu značné rozdíly mezi jednotlivými regiony. Poloha, rozloha, klimatické podmínky a mnoho dalších faktorů ovlivňují jednotlivé oblasti. Regionální rozdíly, které panují na území švédského království, nejsou pouze záležitostí současnosti, nýbrž své kořeny skrývají ve své hlubší historii. Některé z nich mohou být způsobeny chováním státu, jiné chováním lidí v daném regionu. Nejvýznamnějším faktory v rámci Švédska, které ovlivňují disparity mezi regiony, jsou klimatické podmínky. Švédsko se z tohoto hlediska rozkládá na tři území: na sever, střed a jih. Všechny vyjmenované části jsou typické svým podnebím a přírodními podmínkami. A tím jsou také z velké části ovlivňovány. Proto u Švédska nemůžeme hovořit o paradoxu chudý jih a bohatý sever, nýbrž právě naopak. Sever Švédska pokrytý z větší části lesy a drsnými podmínkami pro život je velmi řídko osídlen. Naproti tomu jih je bohatý nejen z ekonomického hlediska, ale i populačního.

Ve Švédsku se samozřejmě nacházejí regiony, které patří ke špičce v Evropě, a také ty, které se dají počítat mezi ty problémové. Starosti s nezaměstnaností, úbytkem obyvatel nebo naopak velkým množstvím přistěhovalců. Každý z regionů se snaží své problémy svým způsobem řešit. Přístupy i úspěchy u řešení jsou různé. Někde se daří více, jinde méně. Některé problémy jsou řešeny, přibývají však další. Dle analýzy se rozdíly mezi švédskými regiony zmenšují, v jiných případech stagnují. Regiony patřící k těm nejsevernějším, to znamená Upper Norland a Middle Norland jsou ve své podstatě ty stagnující, pro své charakteristické drsné životní podmínky jsou tyto regiony málo obydlené, s čím mají dočinění další aspekty, které s tím souvisí. Na druhou stranu jih země a regiony Stockholm, West Sweden a East Middle Sweden patří mezi ty silnější, opět to má dočinění s jejich polohou. Jsou na úrodném jihu s přijatelnějšími podmínkami pro život, s čím je dělají osídlenějšími nejen rodilými Švédy, ale i imigranty.

Národní oblasti švédského království je možné dle analýzy rozdělit na tři skupiny. Do první rozhodně patří Stockholm, který je dominantou všech regionů NUTS 2. Své prvenství dosahuje v lidnatosti i zalidnění, přičemž je rozlohou nejmenší. Více se projevuje v ekonomických aspektech, svá prvenství drží v objemu celkové HDP i v HDP na jednotlivého obyvatele, za to nezaměstnanosti dosahuje nejnižších hodnot, což je 6 %. Jako protipól národní oblasti Stockholm jsou regiony Upper Norrland a Middle Norrland tyto regiony dosahují opačných hodnot. Disponují nejnižším počtem obyvatel a hustota zalidnění se průměrně pohybuje okolo 10 obyvatel na km². Naopak mají tyto regiony NUTS 2 prvenství v rozloze, která činí více než 220 tis. km². Ostatní národní oblasti dle analýzy dosahují průměrných hodnot.

Pro Švédsko bylo zásadní přistoupení k EU, tento krok pomohl Švédům nejen z ekonomického zaváhání, které probíhalo od 2. sv. války do 90. let minulého století, ale pomohlo k aktivnímu ovlivňování zbytku evropské unie v oboru životního prostředí.

Co se týká mé práce, podařilo se mi zachytit vývoj jednotlivých ukazatelů v každém regionu Švédska. Snažila jsem se pochopit příčiny regionálních disparit na tomto území a snad se mi to i podařilo.

Švédsko patří mezi špičku evropské unie, Evropy, ale i světovém poměru. Je bezesporu jednou z mnoha zemí, kde životní úroveň nabývá těch nadstandardních hodnot. Je silná i proto, že má velké zastoupení v různých ekonomických sektorech. Má oporu v mnohých domácích společnostech, které mají ohlas po celém světě, ať se jedná o automobilky nebo telekomunikační sféru. Má mnohá prvenství. Avšak si dovoluji svým rázem a historií Švédsko přirovnat k jeho nejbližším sousedům a to Norsku a Finsku. Tyto země mají mnohé společné. Mám za to, že společné prvky, které jsou buď zcela stejné, nebo alespoň podobné jako má Švédsko, právě trápí nejen jeho nejbližší sousedy, ale i mnohé z evropských států a lze tedy předchozí konstatování vztáhnout na každý z nich.

Seznam použité literatury

- [1] EUROPEAN COMMISSION. *Growing Regions, growing Europe – Fourth report on economic and social cohesion*. 1. vyd. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities Luxembourg, 2007. 222 s. ISBN 92-79-05704-5
- [2] Evropská unie [on-line]. Dostupný na WWW:
<http://europa.eu/documentation/statistics-polls/index_cs.htm>
- [3] HALÁSKOVÁ M. *Veřejná správa v ČR a zemích EU*. 1. vydání VŠB-Technická univerzita Ostrava, 2006. 177s. ISBN 80-248-1266-5
- [4] KARPOVÁ, E. *Hospodářský vývoj Rakouska, Švédska a Finska po vstupu do evropské unie*. 1. vyd. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 2006. 220 s. ISBN 80-245-1072-3
- [5] KISTHINIOS K., *A Scent of Sweden*. 3. vydání Stockholm: PRISMA Stockholm, 2009, 96 s. ISBN 978-91-518-4276-9
- [6] MALINOVSKÝ J., SUCHÁČEK J., *Velká anglicko-český slovník regionálního rozvoje a regionální politiky evropské unie*. 1. vyd. Ostrava: VŠB-TU Ostrava, 2006, 1000 s. ISBN 80-248-1117-0
- [7] NOVOTNÁ M. *Regionální politika EU*. 1. vyd. Ostrava: VŠB-TU Ostrava, 2007, 210 s. ISBN 978-80-248-1413-1
- [8] ŠOTKOVSKÝ, I. *Hospodářská geografie*. 1. vyd. Ostrava: VŠB-Technická univerzita Ostrava, 2002. 248 s. ISBN 80-248-0066-7
- [9] Švédská vláda [on-line]. Dostupný na WWW:
<<http://www.sweden.gov.se/sb/d/3083/a/114169>>
- [10] Švédský statistický úřad [on-line]. Dostupný na WWW:
<<http://www.ssd.scb.se/databaser/makro/start.asp>>

Seznam zkratek

cca – circa, přibližně

ČR – Česká republika

EU – evropská unie

eurozóna – teritorium, na kterém jsou země Evropské unie, které vstoupily do třetí fáze Evropské měnové unie a přijaly jako svou měnu euro

ha - hektarů

HDP – hrubý domácí produkt

km² – kilometr čtverečný

m - metr

m.n.m. – metrů nad mořem

NUTS – územní statistické jednotky

obyv. – obyvatel

output – výstup, objem výroby

resp. - respektive

SCB – švédský statistický úřad

SEK – švédské koruny

švéd. - švédské

tis. – tisíc

tzv. – tak zvaná

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- byla jsem seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo,
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně ke své vnitřní potřebě bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3),
- souhlasím s tím, že jeden výtisk bakalářské práce bude uložen v Ústřední knihovně VŠB-TUO k prezenčnímu nahlédnutí a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že údaje o bakalářské práci, obsažené v Záznamu o závěrečné práci, umístěném v příloze mé bakalářské práce, budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO,
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona,
- bylo sjednáno, že užít své dílo – bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 7. května 2010

.....
Alena Radová

Adresa trvalého pobytu studenta: Jubilejní 95, 700 30, Ostrava

Seznam příloh

Příloha č. 1: Přehled švédských NUTS 2

Příloha č. 2: Mapa švédských NUTS 3

Příloha č. 3: Základní vybrané charakteristiky švédských NUTS 2 k 1. 1. 2010

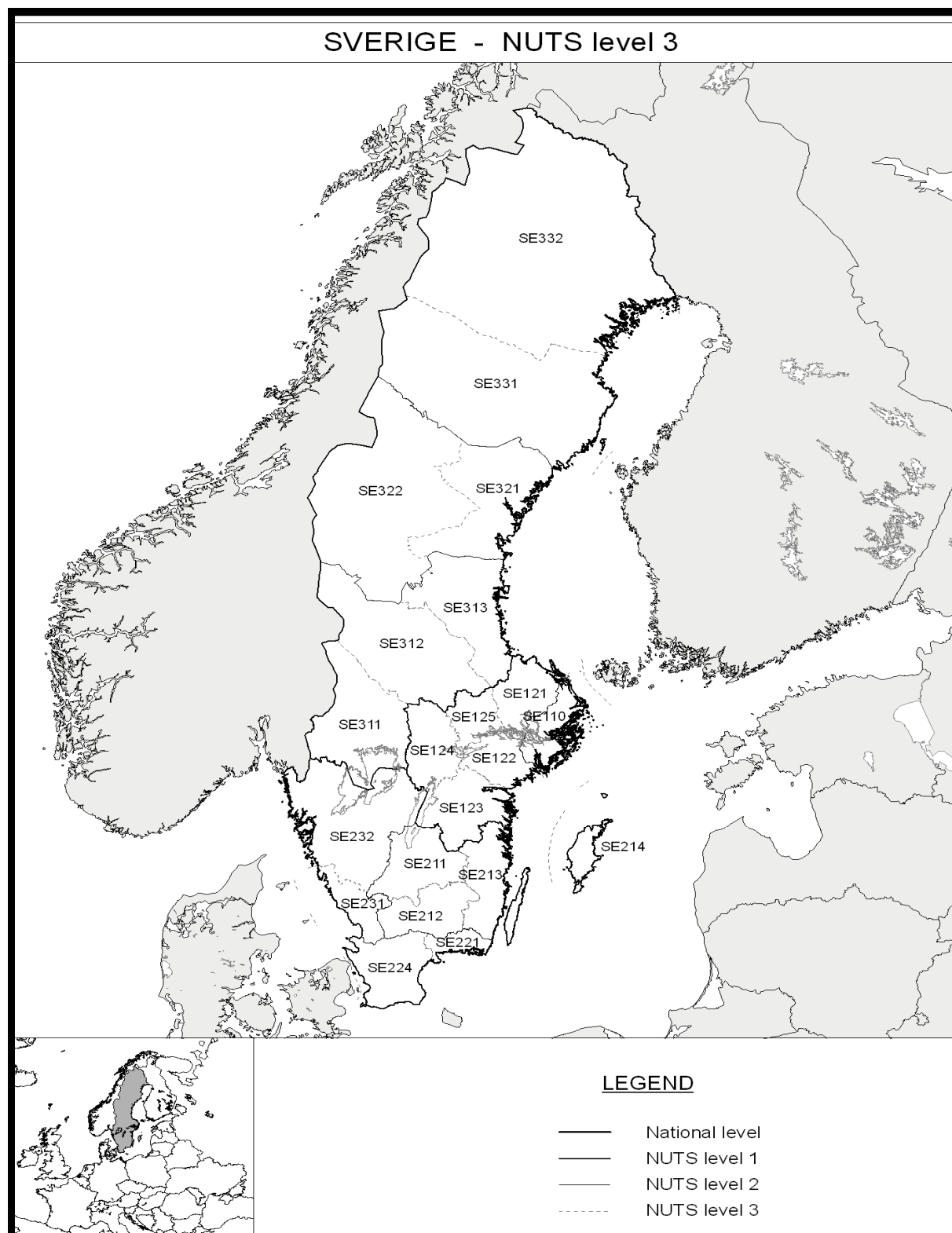
Příloha č. 4: Vybrané ekonomické charakteristiky švédských NUTS 2

Příloha č.1: Přehled švédských NUTS

Kód	NUTS 0	NUTS 1	NUTS 2	NUTS 3
SE	SVERIGE			
SE1		Östra Sverige		
SE11			Stockholm	
SE110				Stockholms län
SE12			Östra Mellansverige	
SE121				Uppsala län
SE122				Södermanlands län
SE123				Östergötlands län
SE124				Örebro län
SE125				Västmanlands län
SE2		Södra Sverige		
SE21			Småland med öarna	
SE211				Jönköpings län
SE212				Kronobergs län
SE213				Kalmar län
SE214				Gotlands län
SE22			Sydsverige	
SE221				Blekinge län
SE224				Skåne län
SE23			Västsverige	
SE231				Hallands län
SE232				Västra Götalands län
SE3		Norra Sverige		
SE31			Norra Mellansverige	
SE311				Värmlands län
SE312				Dalarnas län
SE313				Gävleborgs län
SE32			Mellersta Norrland	
SE321				Västernorrlands län
SE322				Jämtlands län
SE33			Övre Norrland	
SE331				Västerbottens län
SE332				Norrbottnens län

Zdroj: SCB

Příloha č.2: Mapa švédských NUTS 3

Zdroj: SCB

Příloha č.3: Základní vybrané charakteristiky švédských NUTS 2 k 1. 1. 2010

NUTS 2	Rozloha (km ²)	Počet obyvatel (tis.)	Hustota zalidnění (obyvatel/km ²)	Populace 0-14 let (‰)	Populace 65+ let (‰)
Stockholm	6 488	2015	304	38,3	32,0
East Middle Sweden	38 433	1557	205	27,1	31,2
South Sweden	13 968	1382	162	24,2	27,5
North Middle Sweden	63 968	826	41	21,3	18,8
Middle Norland	71 122	370	14	1,3	8,4
Upper Norland	154 312	508	7	21,3	10,7
Smaland and the island	33 244	810	92	1,3	17,5
West Sweden	29 399	1865	119	21,3	36,0

Zdroj: SCB**Příloha č.4: Vybrané ekonomické charakteristiky švédských NUTS 2**

NUTS 2	HDP/obyv. (rok 1997)	HDP/obyv. (rok 2007)	Nezaměstnanost (rok 2009 v %)
Stockholm	268,97	449,55	6,7
East Middle Sweden	182,31	287,23	9,2
South Sweden	190,96	298,89	8,9
North Middle Sweden	200,54	292,91	9,4
Middle Norland	212,29	292,84	8,9
Upper Norland	200,99	311,93	8,8
Smaland and the island	197,92	298,73	8,4
West Sweden	196,27	324,32	7,9

Zdroj: SCB